

5.11.2018

Liikenne ja viestintäministeriö

Lausuntopyyntö 19.10.2018, LVM/1684/03/2018

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain muuttamiseksi

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain muuttamiseksi.

Esityksellä on tarkoitus selkeyttää vahvan sähköisen tunnistamisen palveluntarjoajien muodostaman luottamusverkoston toimintaa. Luottamusverkostoon kuuluvien palveluntarjoajien sopimuksentekovelvoitetta pyritään selkeyttämään. Esityksellä säädettäisiin lisäksi nykyistä luottamusverkoston hintasääntelyä alemmasta hinnasta, joka muuttuisi nykyisestä 10 sentistä 3 senttiin ja samalla tapahtumahinta asetettaisiin kiinteäksi, joka olisi sama kaikille toimijoille. Niin kutsutun ensitunnistamisen ketjuttamisen enimmäishintasääntely muutettaisiin vastaamaan tunnistustapahtuman hinnoittelua luottamusverkostossa ja ensitunnistamista koskevaa vastuusäännöstä selkeytettäisiin.

Lain on tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian.

Valtiovarainministeriö lausuu seuraavaa.

Hintasääntely

Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota esityksen taloudellisten vaikutusten perusteluihin. Vahvan sähköisen tunnistamisen markkinoilla valtio on tänä päivänä merkittävä palveluiden ostaja. Hallinnon yhteisistä sähköisistä tukipalveluista annetun lain myötä julkisen sektorin sähköisen tunnistamisen ostaminen keskitettiin Väestörekisterikeskukseen. Väestörekisterikeskus VRK kilpailutti keväällä 2018 luottamusverkostosta sähköistä tunnistamisen palveluita. Kilpailutuksen perusteella syntyi sopimus vuosille 2019-2020, jonka kautta VRK sai hankittua osan suomalaisista vahvan sähköisen tunnistamisen välineistä. VRK käynnisti syyskuussa 2018 neuvottelut sopimuksen ulkopuolelle jääneiden pankkien kanssa. Vuodet 2019-2020 kattava uudet sopimukset näiden pankkien saatiin neuvoteltua lokakuun lopulla 2018. Hallituksen esityksen perusteissa todetaan, että nykyiset sähköisen tunnistamisen enimmäishinnat olisivat käytännössä muodostaneet vallitsevan hintatason. Valtiovarainministeriö toteaa, että VRK on saanut julkiselle hallinnolle neuvoteltua sähköiseen tunnistamiseen selvästi edullisemmat tapahtumahinnat kuin mitä nykyinen hintasääntely on maksimihinnaksi asettanut.

Ehdotettujen muutosten arvioidaan vähentävän tunnistuspalveluiden aiheuttamia kokonaiskustannuksia julkishallinnolle. Tällä hetkellä sähköisen tunnista-

tamisen tapahtumakustannuksiin on budjetoitu Väestörekisterikeskukselle 5 milj. euroa vuodessa. Valtiovarainministeriö pitää tärkeänä, että enimmäishinnan laskemisen jälkeenkin tunnistamisen volyymin lisääntymisestä huolimatta tulisi mahdollistaa julkishallinnon kustannusten pysymisen korkeintaan tällä tasolla tulevina vuosina. Kiinteä hinta uhkaa kasvattaa kustannuksia, koska jo alkuvuodesta julkishallinnossa tunnistustapahtumia oli 56 miljoonaa ja kasvu on nopeaa. Edellä mainittu huomioiden valtiovarainministeriö pitää ehdotusta, sähköisen tunnistamisen enimmäishinnoittelun muuttamista kiinteäksi, ongelmallisena.

Avusteisen käytön mahdollistaminen

Hallituksen esityksen tavoitteena on mm. parantaa kuluttajien mahdollisuuksia kirjautua sähköisiin palveluihin haluamallaan tunnistusvälineillä. Sähköisen tunnistamisen saatavuus olisi myös nähtävä ensisijaisesti kuluttajan oikeutena eikä pelkästään palveluntarjoajan asiana. Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota siihen, että tunnistuslain (7.8.2009/617) 23§:n 2 momentin ehdoton tunnistusvälineen luovuttamiskielto muodostaa erityisesti toimintarajoitteisille esteen saada ja käyttää tunnistusvälinettä.

Eduskunnan Talousvaliokunta on mietinnössään TaVM20/2017 vp. todennut, että tunnistusvälineen ehdoton luovuttamiskielto muodostaa voimassa olevassa lainsäädännössä erityisesti toimintarajoitteisille esteen saada ja käyttää tunnistusvälinettä. Valiokunta ehdottaa, että erityisesti tunnistamista koskevassa kansainvälisessä sääntelyssä huomioitaisiin myös toimintarajoitteiset henkilöt. Talousvaliokunta yhtyy ehdotukseen, että ehdoton luovutuskielto korvattaisiin säännöksellä, joka mahdollistaisi erityistapauksissa tunnistusvälineen luovuttamisen esimerkiksi siten, että toimintarajoitteisen henkilön avustaja voisi avustaa myös tunnistusvälineen käytössä.

Tästä syystä valtiovarainministeriö esittää ehdottoman luovutuskiellon korvaamista säännöksellä, joka mahdollistaisi tunnistusvälineen luovuttamisen yllä mainitun mukaisesti. Lisäksi valtiovarainministeriö esittää, että lakiin lisättäisiin vaatimus sähköisen tunnistuspalvelun mukauttamisesta palveluiden saatavuuden ja käytön mahdollistamiseksi myös toimintarajoitteisille. Valtiovarainministeriö katsoo, että nämä muutokset eivät vaarantaisi sähköisen tunnistamisen turvallisuutta.

Muuta

Väestörekisterikeskus VRK on toteuttanut julkisen hallinnon keskitettyyn Suomi.fi-tunnistamisen palveluun ns. kertakirjautumisen. Käytännössä tämä tarkoittaa, että kansalainen voidaan yhden luukun periaatteen mukaisesti saman istunnon aikana ohjata tunnistettuna käyttäjänä esimerkiksi verohallinnon palvelusta kansaneläkelaitoksen sähköiseen palveluun ilman että kansalaiselta vaadittaisiin uudelleen tunnistautumista. Hallituksen esityksen perusteluissa esitetään, että luottamusverkoston välityspalvelun ylläpitämisen kertakirjautumisistunnon sisällä tapahtuva tunnistautuminen eri asiointipalveluihin katsottaisiin hintasääntelyn kannalta erilliseksi korvattavaksi tapahtumaksi, vaikka tunnistusvälineen tarjoaja lähettäisi vain kerran tunnistustiedon välittäjälle. Valtiovarainministeriö esittää, että hallituksen esityksen perusteluihin lisättäisiin selkeyden vuoksi täsmennys, että VRK:n lakisäätöisenä tehtävänä tuottama Suomi.fi-tunnistaminen ei ole tunnistuslain mukainen luottamusverkoston välityspalvelu. VRK ylläpitää itsenäisesti kertakirjautumisistuntoa julkishallinnon sisällä ilman luottamusverkoston välityspalvelua.

Valtiovarainministeriö toteaa, että ehdotetut muutokset luottamusverkoston tarjonta- ja sopimusvelvoitteita koskevaan neuvontaan ja valvontaan voivat aiheuttaa lisätyötä Viestintävirastolle. Viestintävirasto yhdistyy liikenne- ja viestin-

tävirastoksi vuoden 2019 alusta. Valtiovarainministeriö pitää tärkeänä, että vi-
rastomuutoksen aikana huolehditaan siitä, että lakimuutosesityksessä mainitut
lisätyöt voidaan toteuttaa nykyrahoituksen puitteissa.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Martti Hetemäki

Erityisasiantuntija

Kimmo Mäkinen

